

ISKOLAI MEGEMLÉKEZÉS OKTÓBER HATODIKÁN A RÁDIÓBAN

1849. szeptember végén összeült a haditörvényszék, ahol a 13 tábornok ügyét tárgyalták, s ahol a vádlottakat felségsértés címén halálra ítélték. Az ítéletet kimondták, de teltek- múltak a napok és a végrehajtásról szó sem esett. A családtagok bíztak benne, hogy Ferenc József kegyelmet ad, de nem így történt. Október 6-án a pesti Újépület falánál főbe lőtték Batthyány Lajos, volt miniszterelnököt.

Az aradi várban különleges intézkedésekkel készítették elő a kivégzést. 1300 katonát láttak el éles töltéssel, éjjel kettőzött őrcsapatok jártak fel s alá. Gyalogmenetben kísérték a tábornokokat a kivégzés helyére. Négy tábornokot főbelövésre ítélték, kilencet akasztófa általi halálra.

Törvénytörő: Aulich Lajos. Császári tiszt, a Sándor gyalogezred alezredese, a pesti lázadás után megszegve a császárnak tett tiszti esküjét, és német származása ellenére átállt a magyarokhoz. 1848-ban honvédezzredes, 1849-től tábornok. Görgey híve, 1849. július 14-től augusztus 11-ig a lázadók utolsó hadügyminisztere. Szolgáltam, szolgáltam, mindig csak szolgáltam. És halálommal is szolgálni fogok. Forrón szeretett magyar népem és hazám, tudom, megértik ezt a szolgálatot.

Törvénytörő: Damjanich János. Szerb határőrcsaládból származik, a magyar nemzeti törekvések és a radikális polgári reformok elvakult híve. 1848 nyarán csatlakozott a magyar honvédséghez. A véres délvidéki harcok után tábornokká nevezték ki. A tavaszi hadjárat során nagy veszteségeket okozott csapatainknak. Vörös sipkásai sok derék katonánkat ölték meg. Legyőztük a halált, mert bármikor készek voltunk elviselni azt.

Törvénytörő: Dessewffy Arisztid. Középbirtokos nemes, 1839-ig a császári hadseregben szolgált. 1848-ban azonban belépett a Sáros vármegyei nemzetőrségbe, hamarosan alezredes, majd ezredes lett. 1849-ben tábornoki kinevezést kapott. Tegnap hősök kellettek, ma mártírok ... Így parancsolja ezt hazám szolgálatára.

Törvénytörő: Kiss Ernő. Császári tiszt volt, a Hannover huszárezred ezredese. 1848 nyarán áruló módon felajánlotta szolgálatát a magyar kormánynak. 1848. október 12-én tábornokká és a bányászati sereg főparancsnokává nevezték ki. 1848. december 22-én altábornaggyá, 1849. január 9-én országos főhadiparancsnokká léptették elő. Istenem, az újkor ifjúsága egész ember lesz-e? Árpádok dicső szentjei, virrasszatok a magyar ifjúság felett, hogy Krisztusé legyen a szívük és a hazáé az életük.

Törvénytörő: Knézich Károly. Császári hadseregünk volt tisztje. 1848-ban átállt a rebellis magyarokhoz, és századosként részt vett a délvidéki harcokban. 1849 márciusától a főszeregnél a tavaszi hadjárat során dandárparancsnok ezredesi rangot kapott. A peredi csata után Görgey leváltatta, ekkor Kossuth a felső-tiszai tartalék hadtest parancsnokává nevezte ki.

Milyen különös, hogy Haynau bíró is keresztény, és én is az vagyok. Csak az ördög keverhette így össze a kártyákat.

Törvénytiszta: Lahner György. Volt császári tisztünk, aki csalárd módon 1848-ban a 3. magyar honvédszászlóalj parancsnoka lett. 1848 októberében ezredes, hadfelszerelési és fegyverkezési felügyelő. 1849 januárjától a nagyváradai fegyvergyár vezetője, a szabadságharc hadiiparának irányítója volt. 1849. február 6-án tábornokká nevezték ki.

Krisztus keresztje és a bitófa oly rokon! És az isteni áldozat mellett oly törpe az én áldozatom!

Törvénytiszta: Lázár Vilmos. Volt császári tisztünk, ő is átállt gyalázatosan a felségáruló magyar tisztek közé. 1848-ban százados, 1849 februárjától őrnagy, majd ezredesi rangban dandárparancsnok az északi hadseregnél. Betegsége következtében csak 1849 nyarától vett részt a harcokban. Ez azonban nem kisebbíti bűneit.

Ki tehet arról, hogy ilyen a magyar sorsa? Krisztus keresztje tövében érett apostollá az apostolok lelke, és bitófák tövében kell forradalmárrá érni a magyar lelkeknek.

Törvénytiszta: Schweidel József. Császári tiszt volt a Sándor-huszároknál. Ezredét a rebellió kitörése után Bécsből tolvajok módjára hazavezette. 1848 októberében tábornok lett, Buda visszafoglalása után Pest hadiparancsnoka.

A mai világ a sátán világa, ahol a becsületért bitó, az árulásért hatalom jár. Csak egy igazi forradalom, a világ új forradalmi embersége söpörheti el ezt az átkozott, meghasonlott világot.

Törvénytiszta: Leiningen-Westerburg Károly. Német császári tiszt volt, magyarul alig beszél, érthetetlen, hogy mégis átállt a lázadókhoz. Az 1848-as harcok idején Damjanich parancsnoksága alatt szolgált. Kiváló katona, minden csatában kitűnt személyes bátorságával. Kár, hogy ő is áruló lett.

A világ feleszmél majd, ha látja a hóhérok munkáját.

Törvénytiszta: Nagysándor József. 1823-tól szolgált szeretett császáruk hadseregében, 1844-ben huszárkapitányként vonult nyugalmába. 1848-ban azonban hitszegő módon a magyar kormány szolgálatába állt, őrnaggyá nevezték ki a Pest vármegyei lovas nemzetőrséghez. Kitűnt a szolnoki, a tápióbicskei, az isaszegi és a váci csatákban. Ezután tábornokká léptették elő.

Rettenetes volna most az elmúlásra gondolni, ha semmit sem tettem volna az életemben! Alázatosan borulok Istenem elé, hogy hőssé, igaz emberré, jó katonává tett.

Törvénytiszta: Pöltenberg Ernő. Császári tiszt, majd kapitány volt a Sándor-huszároknál. 1848 nyarán ezredével együtt Magyarországra helyezték, ahol – császárat és a Habsburg birodalmat elárulva – csatlakozott a lázadókhoz. 1849 áprilisában ezredes lett, június 2-án pedig tábornok. Görgey bizalmasaként ő közvetítette a cári hadsereggel folytatott tárgyalásokat a fegyverletételről.

Minket az ellenség dühös bosszúja juttatott ide.

Törvénytörő: Török Ignác. Az 1848-49-es évi szabadságharc alatt Komárom erődítési munkáit irányította, s 1849 márciusáig ő volt a vár parancsnoka. Júniusban Budán, majd júliusban Szegeden erődítéseken dolgozott. 1849-ben nevezték ki tábornokká. Nemsokára Isten legmagasabb ítélőszéke elé állok. Életem parányi súly csupán, de tudom, hogy mindig csak Őt szolgáltam.

Törvénytörő: Vécsey Károly. Császári tisztként őrnagyi rangot ért el. 1848 nyarán azonban felségáruló módon a magyar kormánynak ajánlotta fel szolgálatait. 1848 decemberétől tábornok, 1849-ben váradi várparancsnok lett. A világosi fegyverletétel idején Temesvárt ostromolta, majd augusztus 21-én ő is letette a fegyvert a cári csapatok előtt.

Isten adta a szívet, lelket nekem, amely népem és hazám szolgálatáért lángolt.

.....

Vécsey Károly:

Drága, imádott Linám! Szeretted, erényes, legkedvesebb feleségem! Látom, ez életem utolsó pillanata – meg kell halnom, tehát még egyszer Isten veled, óvjon Isten, vezessen minden lépésedben – utolsó leheletem, Lina, hogy odaát egy jobb életben bizonyosan újra egyesülünk. – Isten veled, jó lélek; és bocsáss meg mindazért a fájdalomért, amit talán akaratlanul is okoztam neked; csókollak, csókolom kedves lányomat – lányodat –, Gizellát. Isten veled. Október 6., reggel 6 órakor. Szerencsétlen Károlyod.

Török Ignác:

Magyar vagyok, ez igazolja tetteimet. Lelkiismeretem felment engem... Isten áldását kérem mindnyájunkra!

Schweidel József:

Ahogy gondoltam! Halálra ítélve lőpor és golyó által. Mindezt előre láttam, és ezért a legkevésbé sem lepott meg. Valóban ne adnának kegyelmet nekünk? Az utolsó pillanatig olyan reménykedve bizakodtam, hogy nem is tudtam magam átengedni a halál gondolatának. Ezt a három ív papírt, amelyen hűségesen megírtam aradi fogságomat, adják át feleségemnek, Domicának, ha bele nem pusztul bánatába.

Poeltenberg Ernő:

Imádott szegény feleségem! Örökre istenhozódot kell mondanom neked!! – megáldva téged mindazért a boldogságért, mellyel gazdagon megajándékoztál, és szívemből köszönve mindazt a szeretetet, melyet tőled kaptam! Légy hát erős, jó Pauline-om, légy erős irántam érzett szereteted kedvéért, gondold meg, hogy gyerekeid vannak! hogy értük kell élned! Isten veled!

Nagy-Sándor József:

Szeretett drága angyali jóságú Emmám! Fogadd őszinte köszönetemet azokért a mennyeien szép órákért, melyekkel szereteted megajándékozott. Gondolj rám szeretettel és együttérzéssel, mint ahogy én is mindig, az élet utolsó percéig szüntelenül szeretlek, és imádlak. Isten legszentebb, legszebb áldása rád. Emlékül küldök egy hajfűrtöt – Isten veled, Emmám!

Leiningen-Westerburg Károly:

Egyetlen, utolsó leheletemig szeretett Lizám! Rövidre van szabva az idő, melyet még e földön tölthetek. Isten áldjon és oltalmazzon, drága nemes feleségem, és adjon neked erőt, engem pedig részesítsen örök békéjében. Édes drága Lizám! Gyermekeim! Éljetek boldogan! Nemsokára kiszenvedek. Még egyszer köszönet hű szerelmedért, mindenért, amit értem tettél. Holtig hű Károlyod

Lázár Vilmos:

Mindenem e földön, kedves szentem, Máriám! A lelkiatya, akinek kezeiben letettem vallomásomat, és kinek kitártam tiszta öntudattal bíró keblemet, át fogja neked adni kis gyűrűmet, szivartárcámat és evőeszközömet melyet itt, fogságom alatt használtam. Csókold kedves gyermekeinket, és öleld forrón szívedhez nevemben, miként én Téged. Isten veled! Tied örökké, még a síron túl is a te hű Vilmosod.

Láhner György:

Október 5-én este, mikor neje eltávozott tőle, Lahner György elővette fuvoláját s a Lammermoori Lucia híres hattyúdalát játszotta el rajta búcsúzóul. Nem felt a haláltól. Életét letette Isten és az utókor kezébe.

Knézich Károly:

Mindennél inkább szerettem az igazságot, és mert önérzetes és erkölcsös ember voltam, halálomig megtartottam azt az esküt, melyet honszeretetem a magyar alkotmányra tenni parancsolt.

Kiss Ernő:

Forrón szeretett gyermekeim! Bocsássatok meg nekem, miképpen én is megbocsátok nektek – ez halni készülő apátok kívánsága. ... Apátok ártatlanul hal meg, de ne tegyetek senkinek szemrehányásokat! Isten áldjon meg benneteket! Erősítsen és óvjon benneteket. Imádkozzatok ártatlan lelkeimért, ez az utolsó kívánsága szerencsétlen apátoknak.

Dessewffy Arisztid:

A haláltól nem félek, száz és száz halál lebegett körülöttem a csatákban. Nekem a halál semmi.

Damjanich János:

Mindenség ura! Hozzád fohászkodom! Adj erőt továbbra is, hogy a kemény próbát: a becstelen, gyalázatos halált erősen és férfiasan állhassam ki. Hallgasd meg, ó, Legfőbb Jó, vágyteli kérésemet! Te vezettél, Atyám, a csatákban és ütközetekben – Te engedted, hogy azokat kiállhassam, és a Te védelmező karod segített némely kétes küzdelemből sértetlenül kilábolni – dicsértessék a Te neved mindörökké!

Aulich Lajos:

Harcunk nem a nemzetek, hanem a KÖZSZABADSÁG harca volt a zsarnokság ellen. Győzelmeink elődiadalai a világszabadságnak ... Kik sorainkban küzdtenek közcélunk, a szabadság mellett, akármelyik nemzetbéliek legyenek, mindnyájan testvérekül tekintendők.

172 esztendővel ezelőtt, 1849. október hatodikán végezték ki Aradon a magyar honvédség 13 vezetőjét, Pesten pedig Magyarország első felelős miniszterelnökét, gróf Batthyány Lajost.

Hazánkban ez a nap 2001 óta nemzeti gyásznappá.

Hagyományainknak megfelelően máától a főlépcsőházban a hősi halottakra emlékező szobor előtt mécsesek égnek.

Így emlékezünk mi is tisztelettel és megbecsüléssel azokra, akik akkor és a későbbiekben a hazáért és a szabadságért életüket áldozták.